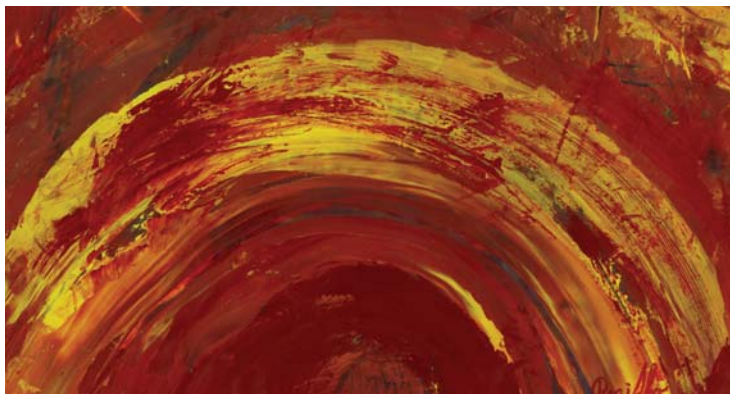

Poviedky pre deti a mládež

Poletíme za dúhou

Poletíme za dúhou

Poletíme za dúhou

Povedky pre deti a mládež
1. ročník

PERFEKT

© PERFEKT 2005

Illustrations © Miroslav Regitko

Vyšlo s príspevím Protidrogového fondu.

Poletíme za dúhou

Povedky pre deti a mládež

1. ročník

© Texty: Katarína Bajziková, Aneta Balošáková, Jana Bodnárová, Katarína Červenáková, Miloš Ferko, Margit Garajszki, Peter Getting, Michal Grondžák Milly, Katarína Gillerová, Vladimír Hanuliak, Radovana Jágríková, Michal Jedinák, Miroslava Nestorovičová, Gustav Murín, Dagmar Pokorná, Paulína Prášilová, Lubomír Schramek, Margita Škrabáľková, Iveta Škripková, Kornely Trubačová, Viera Vahančíková, Lucia Važánová, Mária Zaymusová.

© Ilustrácie: Miroslav Regitko, deti zo špeciálnych základných škôl a detských domovov

Vydal Perfekt, a.s., Karpatská 7, 811 05 Bratislava 1,
ako svoju 407. publikáciu a ako 3. publikáciu v edícii Fífikova knižnica.
Prvé vydanie

Zodpovedná redaktorka:
PhDr. Magdaléna Fazekašová

Zalomenie:
Veronika Sabovčíková

Tlač: Tlačiarne BB, s.r.o.,
Banská Bystrica

ISBN: 80-8046-317-4

Slovo na úvod alebo rozmýšľanie nad dúhou...

Dúha na nebi sa vyskytuje veľmi zriedkavo, ale každý vie, že existuje a že je to zvláštny a mimoriadne pekný atmosférický úkaz. Jej objavenie sa na oblohe je prísľubom, že daždivé počasie sa čoskoro zmení na slnečné, a to nám mimovoľne vyčarí úsmev na tvári.

Pôvodná poviedka pre deti sa na slovenskom literárnom nebi objavuje rovnako občasne – o to je väčší dôvod na radosť. A na podakovanie všetkým, ktorí sa o to postarali.

Každý z nás prežíva svoj vlastný príbeh. Niektomu ho má košatý a plný dramatických zvrátov, podobne ako v dobrodružnom románe. Niekomu sa podarí prežívať rozprávkový život. Ale obyčajne sa naše dni a noci mňajú jeden za druhým prasto a nenápadne, akoby sa mali stať námetom jednoduchej poviedky. Do našich príbehov nám vstupujú ľudia, zvieratá i veci – psy, mačky, vtáčiky, ale i počítače či iné výmysly ľudstva, ktoré nás zdanlivo naučia lietať a vyfarbia nám život dúhovými farbami. Každý deň odznova, akoby mimochodom sa učíme rozoznávať hodnotu toho, čo nás ovplyvňuje a mení našu podstatu. Zisťujeme, aká dôležitá je pre nás obyčajná láska, naozajstné priateľstvo, oddanosť nášho psika, prítulnosť mačky či potrebnosť vtáčej búdky. Praktickosť a nekonečné možnosti počítačov, komunikatívnosť mobilných telefónov, ale i nepredstaviteľná zákerosť drog.

Časové signály nášho denného programu nás neúprosne posúvajú z hodiny na hodinu. Niekomu zvoní na hodinu matematiky, v tom istom čase zase niekomu inému na hodinu angličtiny či prírodopisu. Dospelým sa v tej istej minúte môže začínať nesmierne dôležitá porada o tom, ako dačo nové vyrobiť, o niečo viac zarobiť. Športovcom sa končí vyhraný zápas a niekomu v tom istom čase možno odzvoní posledná hodinka. Život je naozaj nevyspytateľný a mnohofarebný ako dúha.

A práve preto je veľmi dôležité aspoň na chvíľu postáť, urobiť si hoci len malú prestávku. Zastaviť sa a zamyslieť sa. Nad dúhou. Nad životom. Nad zázrakom prírody a bytia. Nad obyčajným príbehom zo života. Napísaným dažďovými kvapkami na slnkom prežiarenej oblohe. Alebo písmenkami na papieri. Ako to býva v každej dobrej poviedke.

Ján Uličiansky
odborný garant 1. ročníka Literárnej súťaže
o pôvodnú poviedku pre deti a mládež

Jana Bodnárová

PSY

MÔJ DENNÍK
(KTO TENTO ZOŠIT UKRADNE,
TOMU NECH RUKA ODPADNE!!!!!!)

Pondelok:

Prvý deň v novej škole. Zas aby som si zapamätával nové mená. Spolužiakov aj učiteľov. Ich tváre a hlasy. Jeden chalan cez prestávku ustavične napodoboval akýsi stroj. Hlas mu hrčal, ako keď nejaká zbijačka rozbija starú cestu. Drrrrrrmmmm, alebo také čosi. Trhalo to uši. Pani učiteľka mu dohovárala. Ale on neprestával s tým svojim drrrrrrmmmm. Niektoré hlasy od samého začiatku nevestia nič dobré. Nevie, prečo. Ale treba sa ich hneď báť. Veď potom ten s hlasom zbijačky aj kričal na celý školský dvor: „Môj otec je mafián, viete?! Nikto v tejto škole si na mňa netrúfne!“

Utorok:

Dnes som neodviedol Adelku do triedy. Moja sestra sa vo veľkej mestskej škole stratila. Nevedela nájsť tú svoju 1. A. Sedela pri klietkach s topánkami a kabátmi, až kým ju tam skrčenú ako húseničku nenašiel riaditeľ školy. Zobral ju za ruku a odviedol do triedy. Na všeličo sa vypytoval. Adelka mu povedala, že dnes sa budú učiť písať písmenko A. Ten riaditeľ je taký starý, že vyzerá ako storočná korytnačka. Ale má milý hlas. Mojej sestre povedal, že učiť sa písať a čítať písmená je veľký zázrak. Adelka tomu nerozumie. Ani ja, hoci si napinam mozog. Zázraky robí napríklad Copperfield alebo taký Harry Potter. Ale nie písmená ako blchy. Pospájané do viet.

Štvrtok

Včera, v stredu, sa nám stratila Sidónia. Nebola zvyknutá na panelákový byt. Možno vypadla z balkóna. Z dediny, kde sme bývali predtým, sme si do mesta mohli zobrať iba mačku Sidóniu. Vlčiaka Ara dala mama susedom. Kačky a sliepky zarezala a oškľbala. Teraz čakajú v mrazáku. Ale my s Adelkou ich veru ješť nebudeme. Nech mama hoci aj kričí! Nebudem ješť kačky

a sliepky, ktorých hlasy som vedel tak dobre napodobiť! Vždy mi odpovedali na moje kotkotkot alebo kvakkvák, kvak. Adelka plače za Sidóniou. Bola to taká biela mačka s hrdzavými flakmi na chrbte. Adelka má presne také hrdzavé vlasy. A pehy po tvári. Mama hovorí, že má líca posypané zlatým práškom. Ale v škole ju určite začnú prezývať Hrdzaňa. Som zvedavý, aké meno dajú mne. Čaptoš. Krivá noha. Krivák. Ale nech! Veď môj otec im všetko vráti, až príde domov.

Sobota:

Dnes som musel ísť pomáhať mame do obchodu. Druhá predavačka si vzala voľno. Vraj sa jej zapálili žily na nohách, či čo. To moju mamu zasa ustavične bolí chrbát. Pol dňa som ukladal do regálov škatuľky s rybami, mäsové konzervy a balíčky s čipsami. Mama ma pochválila, že všetko vyzerá ako vo vojenskej izbe. Pekne vyrovnané. Flaše zo skladu mi vláčit nedovolila. Urobila to ona. Zato večer som jej musel alpou natierať kríže. Adelka jej natierala krk. Mamu ten chrbát bolieva tak veľmi, že niekedy tajne plače. Aj ja dakedy tajne plačem. Ale keď plačú dospeli, je to ešte horšie. Ozaj, sused zhora nám dnes doniesol Sidóniu. Mňaukala za výťahom. Možno naozaj vypadla z balkóna. Potom vbehla do vchodu a trielila na najvyššie poschodie. Mačky vraj majú sedem životov. Škoda, že ľudia nie sú ako mačky. Možno v ďalšom živote by som už nemal chorú nohu.

Pondelok:

Adelka dnes prišla zo školy urevaná. Už je to tu. Chalan-zbijačka jej povedal, že má líca poľfkane kávou. Že také špinavé dievčisko treba umyť. Pekne vydrhnúť drôtenou kefou. Adelka bola určite vyplašená ako zajac. Bránila sa, že to nie sú frkance od kávy. Že sú to jej vlastné pehy. Sľúbil som Adelke, že zbijačku nabudúce zmlátim. Dobre však viem, že mi neverí. Keď toto tajne píšem, cez pootvorené dvere vidím do maminej izby. Spí natiahnutá na chrbte. Sidónia jej leží na bruchu, skrútená do kľbka. Aj na mňa si niekedy tak ľahne. Vtedy hreje ako slniečko.

Utorok:

Tušil som to! Začal s Adelkou a dnes pokračoval so mnou. „Hej, Kripel, ty sa mi nepleť do cesty! Nekaz tu vzduch a nezavadzaj!“ povedal mi na školskom dvore chalan-zbijačka. Hoci on skočil pred mňa. Moje meno na tejto škole

teda určite bude Kripel. Celého ma rozpumpovala horúčava. Ako keby som mohol za to, aký som sa narodil! Že mám jednu nohu kratšiu a tenkú ako zápalka. Ohol som hlavu ako osol. Pretože som somár! Som slabinger, čo nevie obrániť ani seba, ani sestru. Len moja mama mi hovorí, že som správny chlapec. Že som jej opora. Ako stĺp. Moja mama je proste moja mama.

Sobota:

Mama vraví, že si príliš vymýšľam. O otcovi povedala, že to bol iba taký ľahkomyselník. A že je nám lepšie, keď je preč. Nič viac. Ale ja si myslím, že môj otec je námorník. Námorníci sú takí tvrdí, ostrí chlapi. Majú tajomstvá. I môj otec má tajomstvo, prečo je tak dlho preč. Možno sa ich loď práve plaví okolo Islandu. Pri Islande je more krásne tyrkysové. Kde-tu z neho trčia skaliská. Ako prízraky. Lodivod musí byť ostražitý ako leopard. Alebo sú to odtrhnuté ľadovce? Iba málinko trčia z vody. No ich spodky môžu byť pre loď strašne nebezpečné. Ako pre Titanic. Chcel by som raz ísť na Island. Alebo do Grónska. To musí byť krásny svet!

Nedeľa:

V tomto meste je toho toľko! A toľko zasa nie je! Napríklad mi chýba náš sad. Každú nedeľu som sa vydriapal do nízkych korún. Jabloní alebo hrušiek. Sedel som na konároch medzi listím. Napodoboval hlasy vtáčikov. Alebo som púšťal na zem sliny. Sedel len tak. Pozeral som cez plot do sveta. Do diaľky. Či sa náhodou v zákrute cesty neobjaví môj otec. V tomto meste úplne zabudnem napodobovať hlasy drozdov, vrabcov a lastovičiek.

Utorok:

Chalan-zbijačka dnes vymyslel hru na poľovačku. Chalani sa rozdelili na dve skupiny. Akože na dve svorky psov. Najprv mala jedna svorka naháňať druhú. Potom zbijačka navrhol, aby naháňali mňa. „To bude väčšia sranda. Kripel je tiež taký pes. No iba taká zdochlina!“ smial sa. „Alebo ho budeme naháňať ako zajaca. Dáme ti náskok, Kripel. A utekaj o dušu! Radím ti dobre. Lebo keď ťa chytime, budeme ťa hrýzť. Ako naozajstné psy naozajstného zajaca.“ Všetci začali vrčať a štekať ako na povel. Srdce mi buchotalo v hrdle, keď som začal utekať. Počul som divý štekot a vrčanie psov. Potom ich smiech. Určite som vyzeral smiešne. Úplne trápne. Ako som bežal. Veď ja môžem iba tak nadskakovať. „Hop, hop, hop!“ kričali. „Drrrrrrmmmm!“ zreval zbi-

jačka a vtedy začali všetci utekať za mnou. „Otec!“ Hej, to som zakričal. Akoby som tým zvolaním mohol privolať otca z diaľky. Aspoň na chvíľočku. Na okamih. Aby zastavil svorky psov. Čiernych, s krvavými očami. Veď mi už dychčali na krk. Nieкто mi podložil nohu. Ako som ležal na zemi, naozaj ma začali hrýzť. Do ramien, do predlaktia. Roztrhli mi nohavice a hrýzli ma do lýtok. Doma som nič nepovedal. Ani Adelke som neukázal odtlačky zubov. Stále ich mám na rukách a nohách. Nechcem ju vystrašiť. Ani nazlostiť mamu. Prišla do tohto mesta kvôli väčšiemu platu v obchode. Vlastne kvôli nám. Aby sme sa mali lepšie. Ešteže mám tento denník. Ešteže ktosi vymyslel písmenká. Dajú sa poskladať do slov a viet. Dá sa nimi napísať list. Napíšem otcovi na zaoceánsku loď. Aby sa už fakt vrátil. Viem, že keď ten list napíšem, zaspím. A nebude sa mi snívať sen o strašných čiernych psoch s krvavými očami. Bude sa mi snívať, že mám obe nohy zdravé a silné. Že to nie ja, ale tá svorka uteká predо mnou. Som silný, čierny kôň. Cválam. Slobodný. Odvážny. Strašne mocný. A nič ma už nezastaví.

Vladimír Hanuliak

VTÁČIA BÚDKA

Do mesta sme sa presťahovali pred začiatkom školského roku. Rodičia mi hovorili, že všetko bude dobré. Že všetko bude v poriadku. Ale ja som tušil, že to hovoria iba preto, aby som sa veľmi nebránil. Museli sme ísť do mesta, pretože ani otec, ani mama nemali prácu. Naša dedinka bola malá, iba „horný“ a „dolný“ koniec, ako sme hovorili. Otec chvíľu dochádzal za robotou do mesta, ale na autobus minul pomaly viac, ako zarobil, a tak sa rozhodli, že sa presťahujeme. Na dedine ostala iba babka - a dvor plný zvieratiek. Za babkou mi bolo smutno - a za zvieratkami tiež. Ja viem, hovorí sa, že chlapci neplačú, ale ja som musel. Skryl som sa do šopy a cez škáru medzi doskami som pozoroval, ako pes Amon leží pred búdou, ako tri mačky Zlatka, Miňka a Bodka striehnu pred dierou pri králikárni. Sliedky dobali do suchej zeme, z ktorej už dávno zmizla tráva. Na okraji prázdnej misky na jedlo sedel vrabec a pokúšal sa vyzobrať posledné zvyšky potravy. Potom sa mi všetko zahmlilo, pretože som sa rozplakal. A aby sa mi naši nesmiali, pichol som si malú triesku do palca, akože to preto. Iba babka vedela alebo tušila, prečo mám uslzenú tvár, a strčila mi do obviazanej „poranenej“ ruky čokoládu Študentská pečat'...

Do mesta som chodil aj predtým. Do kina, raz som bol aj v divadle na rozprávke o Aladinovej zázračnej lampe. Starší pán pred nami sa takmer zadusil, keď vypustili na herca dym, a tak sa rozkašľal, že som z hry vôbec nič nepočul. Keď pán prestal kašľať, bola prestávka.

Mesto som teda poznal, ale keď sme sa nasťahovali do paneláku neďaleko kostola, vôbec sa mi nezdalo známe. Bolo cudzie. Cítil som to. Všetci sa ponáhľali a často do seba nezmyselne strkali. U nás na dedine sme sa ponáhľať nemuseli, lebo z jedného konca na druhý to bolo rovných osem minút - pre mňa. Dospelý to urobil aj rýchlejšie. Iba ujovi Imrovi, ktorý chodil denne opitý z krčmy na „dolnom“ konci domov na „horný“ koniec, to trvalo hodinu, pretože pred kaplnkou vždy zadriemal. Raz tam takmer zamrzol, lebo si tam sadol uprostred fujavice. Keď ho dlho nebolo, jeho brat išiel rovno ku kaplnke. Ujo Imro bol stuhnutý ako kus ľadu, nedalo sa s ním

hýbať, a tak brat požičal fúrik a doviezol ho domov. Rovno s fúrikom ho dali do letnej kuchyne, kde pri peci rozmrzol. Dlážku potom umyli.

Prvý deň som do školy išiel sám. Mama s otcom sa ponúkali, že ma odprevadia, ale keď som si predstavil ksichty spolužiakov, riskol som to. Po ceste som stretol starého pána s doskami pod pazuchou. Bol veľmi starý a milý. Hneď vedel, že nie som tunajší, tvrdil, že pozná všetkých obyvateľov, čo pri jeho veku mohla byť celkom pravda. V triede ma učiteľka posadila k Fedorovi. Smrdel. Bol to Cigán, ale neskôr mi vysvetlili, že je Róm. Vlastne ani nesmrdel, bola to jeho vôňa, akú nemal nikto iný. Mohol som ho nájsť aj poslepiačky. Stali sa z nás kamaráti, lebo aj on bol v triede nový a vedel ma pochopiť.

Začínala sa jeseň a učiteľ si vymyslel, že budeme robiť vtáčie búdky. Veľmi nás to nenadchlo, dokonca triedny vtipkár Piťo vyhlásil, že ich môžeme kúpiť v neďalekom hypermarkete za pár korún. Učiteľ však trval na svojom. Chcel, aby sme boli zruční, aby sme vedeli robiť s nástrojmi a aby po nás niečo ostalo. Piťo povedal, že po jeho dedkovi ostane iba kopa hnoja a že to povedal dedko sám. My ostatní sme sa zdržali komentára a začali sme kresliť návrhy budúcich vtáčích búdok.

Cestou domov zo školy som si obzeral stromy pri ceste i v mestskom parku a vyberal som strom pre tú moju, ešte nevyrobenú búdku. Hľadal som ten najkrajší. Vtáčiky v parku vyspevovali ako o dušu, ale búdky nikde. V celom parku ani jedna.

Doma otec nad mojou žiadosťou o pomoc iba zavzdychal a mama dostala menšiu migrénu, ktorou šťastne prekonávala všetky problémy. Mám naozaj skvelých rodičov, ktorí dbajú o moju výchovu a rozvoj. Nakoniec otec povedal, že v meste predsa musí byť nejaké stolárstvo a že najlepšie je obrátiť sa na odborníkov. Samozrejme, zaplatí to. Nápad to bol dobrý, ale nepoužiteľný.

Veľké stolárstvo neďaleko námestia robilo predovšetkým plastové okná, zasklievalo balkóny a vyrábalo vstavané skrine. Vtáčia búdka, o ktorej sa mi už pomaly aj snívalo, nepatrila do ich náplne. Sklamany som sa vracal cez park domov, s dokrvaným nákresom v ruke. Sadol som si na rozbitú lavičku, pozeral sa do korún stromov, cez ktoré sa mihotalo jesenné slnko, až som musel privrieť oči. Započúval som sa do spevu vtákov. Zdalo sa mi, že vtáčiky spievajú a hľadajú zároveň. Čo ak práve vtáčiu búdku? Vedel som, že ju musím urobiť. Aj ony chcú mať svoj domov. Otvoril som oči.

Predo mnou stál starý pán, ktorého som stretol prvý deň cestou do školy. Nevieť prečo, ale bol mi akýsi blízky, a keďže som svojho dedka nepoznal, postáľoval som sa mu so svojím trápením. Usmial sa, podal mi ruku a spolu sme sa vydali po cestičke cez park na predmestie plné malých domčekov. Dvor, do ktorého sme vošli cez starú hrdzavú bránu, bol ponorený do šera. Váľali sa po ňom nejaké ofarbené deravé sudy a staré, dlhé gumené pásy, poskrúcané ako hady. Múry budov mali vysoké prázdne okná s mrežami, iné malé okienka, z ktorých vychádzali tyče a kolieska. Starý pán – volal sa Prišćak, mi povedal, že to bola kedysi čistiareň a farbiareň šatstva. V sudoch dodnes boli farby a cez dlhé tyče a kolieska viedli gumené pásy, ktoré vraj hýľbali rôznymi prístrojmi, miešali farby a dvíľhali ťažké žehličky, ktorými sa žehľili oprané veci. Čistiareň bola už roky zatvorená a starký aj s manželkou boli jedinými podnájomníkmi z bývalého osadenstva. Zostali bývať v podkroví hlavnej budovy.

Ujo na mňa kývol a vykročil do zastrčeného kúta nádvoría, kde sa dvíľhal tehlový komín. Ten som si všimol už z triedy a hádal som, kde stojí. Teraz som stál pod ním. Ujo rukou zmietol pavučiny okolo dverí a s vrzgotom ich otvoril. Netušil som, čo sa za nimi skrýva, a môj nový kamarát ma naschvľal zdržoval... Keď odstúpil, vošiel som do starej, ale udržiavanej stolárskej dielne.

Ujo Prišćak sa postavil k stolu, ktorý sa volal ponk, a podal mi dosku a píľku. Dosku mi pomohol upevniť do dreveného zveráka, ktorý vydával ťahavý spevavý zvuk. Potom bez akéhokoľvek náčrtu sme začali rezať kúsky dosák. Hrubšie i tenšie. Ujo stolárskou ceruzou ťahal hrubé čiary, ktorými ohraničoval potrebné veľkosti. Hoblíkom a šmirgľovým papierom sme obrúsili zbytočné časti. Pozrel som sa na hodinky. Musel som už ísť domov. Ale ešte predtým som pozametal stružliny do kúta. V kúte, kde bolo papierové vrece na smeti, som videl stáť dve podlhovasté bedne. „To sú truhly – pohrebné, pre mňa a moju ženu. Urobil som ich pred rokmi sám, aby som ušetril a aby som vedel, v čom budeme ležať. Teraz ich už nepotrebuje, deti nám zaplatili pohreb dopredu.“ Poprosil ma, aby som sa doma opýtal, či by ich naši nechceli. Rozbehol som sa cez pošmúrny dvor a tešil sa na zajtrajšok, keď búdku dokončíme.

Doma bolo peklo. Otec s mamou na mňa kričali, s kým sa to stretávam, čo je to za hlúposť predávať doma vyrobené truhly, že ma v živote nikde samého nepustia, že ich len trápim, čo zo mňa vyrastie, určite som padol

medzi narkomanov a že ma budú doma zamykať, kým neprestanem vymýšľať a stretávať sa s nejakými úchylákmi. Mama zabudla pri tom kriku aj na obvyklú migrénu. Musel som im slúbiť, že sa s ujom Priščakom už nikdy nestretnem. Slúbil som. Otec si potom spokojne sadol k televíznym novinám a mama sa zavrela do kúpeľne. Ostal som v izbe sám. Podišiel som k oknu a pozeral sa na mestský park, ktorý sa črtal v diaľke. Rozplakal som sa...

O tri dni sme mali doniesť búdky do školy. Báľ som sa ju doma už aj spomenúť. Vedel som, že ju nebudem mať, a zmieril som sa s tým. V noci som sa potichu modlil a želal som si, aby som sa aspoň na chvíľočku zmenil na Harryho Pottera a vyčaroval si tú najjednoduchšiu, ale aspoň trochu peknú vtáčiu búdku. Ráno som sa vybral pomaly do školy. Búdku som nemal iba ja a Fedor, ale on skôr zo solidarity ku mne. Bol to naozajstný kamarát. Ostatní spolužiaci vykrikovali a vychvaľovali sa svojimi výtvormi. Zazvonilo. Všetci sme si sadli. Do ticha sa ozvalo zaklopanie. Učiteľ nikdy neklopal. Dvere sa otvorili a do triedy nazrel ujo Priščak. V ruke držal najkrajšiu vtáčiu búdku, akú som kedy videl. Zakýval na mňa a ja som ako vo sne kráčaľ ku dverám. Ako mi podal búdku, vošiel učiteľ, ujo odišiel a dvere sa zatvorili.

Na druhý deň som poprosil Fedora, aby mi pomohol búdku zavesiť. Strom som už mal dlho vyhliadnutý a vedel som, že Fedor sa škriabe ako opica. Keď som mu dovolil niesť búdku cez mesto, od vzrušenia mu viditeľne zbelela snedá pokožka. Šikovne sa vyšplhal na vysokú lípu a búdku upevnil priamo na kmeň. Potom sme si sadli na lavičku a čakali sme, kedy sa do búdky nasťahujú nájomníci. Zrazu som si spomenul, že som sa ujovi vôbec nepoďakoval. Rozbehol som sa k starému dvoru.

Zastavila ma veľká plechová tabuľa s nápisom Súkromný pozemok! Vstup zakázaný! Cez bránu visela hrubá železná reťaz so zámkou, ktorá bola väčšia ako moja ruka. Začal som hľadať diery, cez ktorú by som sa dostal k stolárskej dielni. Podarilo sa mi to. Na dvore bol strašný neporiadok – sudy boli porozbíjané, kolieska povytáňované zo stien a z gumených pásov ostali len kôpky popola. S obavou som sa rozbehol do kúta nádvorja.

Stolárska dielňa bola ako vykradnutá. Všetky nástroje boli preč, aj ponk bol preč, aj truhly boli preč... Ostalo len papierové vrece s odpadkami. Ohúrený som prešiel ešte raz cez dvor a zakričal na uja Priščaka. Po ozvene ostalo len ticho. Vrátil som sa do parku. Zdvihol sa vietor.

Posadil som sa vedľa Fedora, ktorý ešte stále sedel na lavičke. Zozimilo sa. Búdka stále zívava prázdnotou. Pred očami som mal usmiatu, dobrácku tvár uja Priščaka... Zrazu do mňa Fedor nešetrne drgol. Prebral som sa. Pohľadom mi naznačil smer. Neveril som vlastným očiam. Na bidielko si sadol vtáčik, vrtel sa na všetky strany a potichučky písal. Šuchol sa do búdky a znovu vyšiel. Potom sa skryl do búdky a odtiaľ sa ozýval jeho štebot. O chvíľu priletel druhý vtáčik s rovnakým piskotom. Prvý vyšiel z búdky a skočil do nej druhý. Tak sa striedali a pišťali. Fedor sa usmieval, ja tiež a zrazu som pocítil, že patríam k tomuto mestu. V diaľke som zazrel tehlový komín, na ktorý padali vločky prvého snehu. Uja Priščaka som už nikdy nestretil...

Iveta Škripková

NEBOJSAŇA

(Ako sa z obyčajnej Aničky stala zbojníčka)

I. Anička.

Kým sa Nebojsaňa stala Nebojsaňou, bola obyčajnou babou. Štvrtáčkou Aničkou, veľmi nešťastnou pre svoje meno. Vôbec sa jej nepáčilo. Ani jej kamarátkam sa nepáčili mená, ktoré im dali rodičia. Veru, meno si nikto nevyberá sám. A potom to tak vyzerá, že sa málokomu jeho vlastné meno páči. Keby sa rodičia náhodou opýtali, čo by taký malý tvorček v brušku alebo v perinke povedal? Nič.

Anna vzdychala. Často vzdychala, lebo mala rôzne dôvody, pre ktoré nemohla prijať svoje meno. V každej podobe znelo zle. Anička! Tak jej vravela mama. To ju veľmi rozčulovalo. V rozprávkach sa skoro každé chudobné dievča volalo Anička. Vo všetkých ľudových piesňach vystupovala nejaká bosá, nešťastná Anička. Ona nechcela byť ani chudobná, ani bosá, ani nešťastná. Mama nechápala túto nechť k jej menu. Často opakovala, že Anna znamená milosť. Meno sa môže svojmu majiteľovi odmeniť. Nech mu dôveruje. Mama bola o tom presvedčená. Preto jej vybrala také, vraj milostiplné meno. Keby nešlo o meno Anička, tak by Anička súhlasila. Aňuška! Tak ju volal oco. Znelo to lepšie. Lenže odkedy povedal: „Prečo má Aňuška také špinavé ušká?“ Anička odmietla túto variáciu svojho mena. Ani otec nechápal, prečo sa tak veľmi zaoberá svojím menom. Podľa neho nie je dôležité, ako sa voláme. Podstatné sú činy. A charakter. Z toho pre Aničku vyplynulo len jedno: s výberom mena pre budúcu dcéru súhlasil len preto, lebo mu nepripadalo dôležité. Mohla sa volať trebárs cibuľa alebo vidlička. Otca pravdaže takéto reči urazili. Avšak Aňuška ju volal naďalej. Anita! Meno navrhla Aničkina sriedavo najlepšia a najhoršia kamarátka Patrícia. A výsledok? Ako vždy. Skrátenie na Aňa. Spočiatku to šlo, kým chalani v triede nezačali na ňu pokrikovať Aňa-vaňa! A Paťa sa pridala.

Džana! Posledná šanca pre radosť z vlastného mena. Prišla na ňu sama. Znelo to exoticky. A tanečne. Anička sa mohla krútiť v izbe a tleskať do rytmu Dža - na, Dža - na. Hneď to znelo inak. Ako sa máš, Džana? Ideš do obchodu, Džana? Zajtra bude písomka z matiky, Džana. To meno prináša-

lo voňu. Leto. Cítala sa úplne inak ako Anička. Džana vzbudzovala rešpekt. Anička ľútosť. Džana mala lesk. Anička čosi šedivé a bežné. Džana patrila do mesta. Anička na dedinu. Džana boli prázdniny. Anička robota. Džana znamenala voľný let. Anička chodenie pešo. V Džane driemala odvaha. V Aničke slzy. Džana patrila do iného sveta, Anička do tohto. Jáj, s Džanou mohla byť šťastná! Keby neexistoval dôvod, pre ktorý sa Anička nestala Džanou! Nikto ju takto nenazval. Nikdy. Meno Džana preletelo triedou a ubzicklo preč.

Aňa-vaňa! Anča-baganča! Už jej to prischlo. Všetci ju tak volali. Chalani, ba aj baby, keď sa pohádali. (A hádali sa niekoľkokrát denne.) Hnevala sa. Trápila. To, že sa vysmievať iným, napríklad Verone, chápala. Tchora znelo síce horšie ako vaňa, ale Verona naozaj smrdela. Ten zápach cítil každý. Ani pani učiteľka sa k nej nepribližovala. Ibaže Anička úzkostlivo chodila v čístim, snažila sa byť milá ku každému (okrem Verony, jasné?). Tak prečo sa jej vysmievali? Môže za svoje smiešne meno? Čo má urobiť, aby to prestalo? Cez deň trpko počítala, koľkokrát zaznejú prezývky. Posledný májový týždeň bol bohatý na pokriky. Tridsaťšesť ráz počula odporná baganča, osemdesiatkrát trápna vaňa, desaťkrát saňa (polovica saní) a päťkrát kaňa

(vedela, že je to vták, ale viac sa dozvedieť nechcela, pre istotu). Bola by dosiahla rekord školského roka, ale tchora prišla po chorobe do školy. A spolužiaci sa venovali viac jej. Anička si oddýchla. Veronu trochu lutovala, trochu sa čudovala, že to vydrží, a trochu si želala, aby to tak ostalo navždy. Aby si všímali len tú tchoru. Stalo sa. V piatok na ňu trieda načisto zabudla! Venovali sa výlučne Verone, liezli jej do tašky, brali desiatu...

Anička sa tým smerom nikdy nepozerala. V ten deň sa cítila taká spokojná... Už odchádzala zo školy a s práve nepohádanými priateľkami sa tešila na cestu domov, keď začula pokrik. Skackajúc po schodoch netušila, že do jej štatistiky pribudne nové pomenovanie. Od chalana z vedľajšej triedy. Dovtedy si ho ani nevšimla. Spolu s ním ho skandovali jeho kamaráti. Na plné hrdlo revali na Aničku, pri Aničke, za Aničkou: „Aha, Mutant X, Mutant X!“ Kto je Mutant X? Anička je Mutant X. V tej chvíli všetky kamarátky, s ktorými nebola pohádaná, stratila.

II. Mutant X.

Anička ako Mutant X nemohla chodiť po chodbe, keď tam bol frajer M. Alebo jeho štyria kamoši. Ako Mutant X nemohla jesť v školskej jedálni, keď tam bol frajer M. Alebo jeho štyria kamoši. Ako Mutant X nemohla vojsť do šatní, keď sa tam prezúval frajer M. Alebo jeho štyria kamoši. Ako Mutant X musela počkať, kým zo školy ako prvý odíde frajer M. Alebo jeho štyria kamoši. Najradšej by nechodila po tej istej chodbe ako on alebo jeho kamoši, ale na konci chodby bolo WC. Malá Anna by najradšej nechodila ani do školskej jedálne, ale pani učiteľka ich tam vždy odprevadila. Malá Anna dávala veľký pozor, aby nevošla do šatní, keď tam bol on. Ibaže on tam bol vždy, keď vošla dnu so svojim priveľmi bijúcim srdcom. Ako naschvál! Ako rada by počkala a nešla domov skôr, ako on alebo jeho kamoši! Ibaže on odchádzal vždy a akurát vtedy, keď so strachom stláčala kľučku na dverách školy. Jáj! Od chvíle, keď sa zmenila na Mutanta X, by malá Anna dala celý svet za to, aby zostala len vanička. Strašne túžila byť Anča-baganča... Presviedčala rodičov, že nemusí chodiť na obedy a nech ju niekedy prídu počkať zo školy. Na obedy však chodiť musela, lebo je dôležité, aby malé deti veľa jedli, do školy zas nemal kto chodiť pre také veľké decko. Jedného dňa ju frajer M. pristihol v šatni, keď tam nemala byť (pravidlá!), a dostala bombu do brucha. Pochopila, že nemôže riskovať. Kričala sice na telocvikára, že ju bijú, ale učiteľ im pohrozil a zamrmľal, že

s nimi riadne mávajú hormóny. Toto všetko videla Verona. A mlčala. Malá Anna sa rozhodla porozprávať s rodičmi. Začala, ale nedokázala povedať, že je Mutant X. Vzdychna len, viete to moje meno... a rodičia prevrátili oči. Mama so zdvihnutým prstom zopakovala, že mená sú znamenia. A otec zdôraznil, že dôležité sú činy a charakter. Nech sa zbaví komplexov zo svojho mena. Zostala sama so svojím strachom, komplexmi a Mutantom X. Dlho nemohla zaspáť. Rozmýšľala o tom, aké znamenie je pre ňu Mutant X? Anna plakala tak, akoby Džana nikdy neplakala.

Naša malá Anna nebola hlúpa. Na WC sa začala pýtať z vyučovania a rozdávala džúsy. I keď v poslednom čase si od nej džús vzala už len Verona. V jedálni si sadala čo najbližšie, niekedy dokonca priamo k učiteľskému stolu (keď tam nikto nebol, potom si rýchlo presadla inde; takej milej a malej žabke to prešlo). Na útek zo školy mala viaceré možnosti. Cez byt školníka, keď išiel s obedárom do jedálne (nezamykal). S vychádzajúcimi učiteľmi, najlepšie s riaditeľom školy (zvykla čakať v chodbe pri zborovni). Do šatní nechodila, prezuvky si nosila so sebou. Jedna z bývalých najlepších aj najhorších kamarátok jej šepala, že frajera M. pred pár týždňami vyliali z inej školy... lebo si s ním nevedeli dať rady. Malá Anna sa potešila, keď si uvedomila, že ho mohli preložiť skôr. Chvalabohu, koniec roka sa nenávratne blížil. A s tým sa čoraz jasnejšie blížila nádej, že sa skončí Aničkin život v koži Mutanta X. V ten deň sa milá Anna pýtala na hodine prírodovedy na WC (z tej sa už dávno nepýtala) a spokojne išla po chodbe. Zrazu sa vynoril frajer M. Víťazne sa škeril.

„Mutant X! Aké sú pravidlá? Je také ťažké zapamätať si pravidlá? Nedá sa nič robiť, musím ňa potrestať. Ty si ma vyprovokovala.“

Blížil sa. Malá Anna nemohla ani kričať, ani plakať. Rozmýšľala o všetkých trestoch, ktoré môže dostať: ohniky, motorky, pod bradu, klepáč, čiapka, dole gate... Na druhej strane chodby sa zjavila šuchtajúca Verona-tchora. Často meškala do školy. Anna si priala, aby sa Verona šuchtala čo najdlhšie. Kým prejde, možno sa zjaví niekto iný... možno zazvoní... Stalo sa čosi iné. Verona pri nich zastala a čumela na frajera. Ten zívól a zazrel na ňu.

„Zmizni do triedy!“

„Čo riešiš?“ povedala Verona na veľké prekvapenie Anny.

„Mám ňa nakopať?“ zúrili chalan.

„Skús, ty frajer,“ zaškerila sa tchora. „Zakričime a príde celá škola.“

A Verona naozaj začala kričať. Pomoc! Pomoc! Frajer sa hneď vyparil. Pani